

DEPARTAMENT D'EDUCAZIUN, CULTURA E PROTECZIUN DA L'AMBIENT
DAL GRISCHUN

I n s t r u c z i u n s
davart organisar e manar
classas pitschnas
en il chantun Grischun

December 2004

Cuntegn

Introducziun	4
1. Princips per l'instrucziun d'uffants cun basegns pedagogics speziels	5
1.1 Scola da la diversitad: la classa regulara sco lieu da promoziun primar	5
1.2 Scolas entiras sviluppan soluziuns adattadas	5
1.3 Normalisaziun	5
1.4 Collavuraziun pedagogica interdisciplinara	6
1.5 Orientaziun a las resursas	6
1.6 Adiever flexibel da las resursas pedagogic-curativas	6
1.7 Collavuraziun lianta	7
1.8 Lavur orientada a finamiras	7
1.9 Examinaziun e nova orientaziun da la lavur pedagogica	7
1.10 Geniturs sco partenaris conresponsabels	8
1.11 Scolaziun supplementara e perfecziunament	8
2. Concepziun e structuraziun da classas pitschnas	9
2.1 Basas legalas impurtantas	9
2.2 Furmas da classas pitschnas integradas per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament	10
2.3 Furmas da classas pitschnas separativas per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament	11
2.4 Pussaivladads da cumbinar la promoziun integrada	11
3. Entrada ed extrada	12
3.1 Assegnar uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament a classas pitschnas	12
3.2 Midar da la classa pitschna en la scola regulara	12
4. Grondezza da las structuradas da partiziun per manar classas pitschnas	13
4.1 Grondezza da la classa regulara en cumbinaziun cun furmas da classas pitschnas	13
4.2 Grondezza da la gruppa da classas pitschnas integradas per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament	13
4.3 Grondezza da la gruppa per classas pitschnas separativas	14

5.	Aspects pedagogic-psicologics impurtants per manar classas pitschnas	15
5.1	Incumbensas da las persunas d'instrucziun da classas regularas e classas pitschnas	15
5.2	Cussegliaziun e perfecziunament per scolas cun classas pitschnas	16
5.3	Lavur da publicitad	17
5.4	Elavuraziun da l'urari	17
5.5	Giudicament dals scolars – regulaziun da l'attestat	17
5.6	Controlla da la qualitat - sorveglianza	18
6.	Aspects organisatoris ed administrativs	19
6.1	Statut d'organisaziun – urden da scola	19
6.2	Localitads	19
6.3	Materialias d'instrucziun	19
7.	Persunas d'instrucziun da classas pitschnas	20
7.1	Persunas d'instrucziun da classas pitschnas per uffants cun problems d'emprender e da cumportament	20
7.2	Engaschament da las persunas d'instrucziun	20
7.3	Qualificaziun da la scolaziun da basa	21
7.4	Scolaziuns complementaras a la professiun	21
8.	Finanziaziun da classas pitschnas	22
8.1	Basa per il subvenziunament da la lavur supplementara	22
8.2	Salarisaziun da las persunas d'instrucziun	22
9.	Remartgas finalas	23
	Annexa	24
1.	Structuras per planisar il promover e sviluppar vinavant scolas cun classas pitschnas	25
2.	Dumondas directivas per dar furma a la discussiun: in instrument da lavur	34
3.	Cunfinaziun tranter mesiras da CPI per uffants cun problems d'emprender e da cumportament e mesiras pedagogic-terapeuticas	36
4.	Mesiras da promoziun sustegnidas dal chantun en il sector da las scolas e scolinas	37
5.	Ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas	38

Introducziun

Il 26 da november 2000 ha il pievel acceptà la revisiun parziala da la lescha davart las scolas popularas dal chantun Grischun (lescha da scola). Questa lescha è entrada en vigur il 1. d'avust 2001 cun l'ordinaziun executiva respectiva.

Tenor l'art. 27 al. 3 da la lescha da scola ha la regenza da reglar en in'ordinaziun speziala l'organisaziun da las classas pitschnas sco er l'assegnaziun, la midada e la reintegraziun da las scolaras e dals scolars. A basa da questa disposiziun ha ella relaschè il mars 2001 in'ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas (ordinaziun davart classas pitschnas). Sin basa da las mesiras da spargn concluidas l'avust 2003 dal cussegl grond (mesiras da spargn 28 e 59) è vegnida fatga il settember 2004 ina revisiun parziala da l'ordinaziun davart las classas pitschnas ch'è entrada en vigur il 1. d'october 2004.

Er las instrucziuns davart organisar e manar classas pitschnas da l'october 2001 ston perquai vegnir adattadas a las novas cundiziuns da l'ordinaziun revedida parzialmain. En emprima lingia sa tracti da restrenscher la noziun da la classa pitschna. La promoziun d'uffants cun duns speziels e cun duns extraordinaris na vegn betg pli ad avair lieu en classas pitschnas, mabain en la classa regulara. La noziun da la classa pitschna vegn utilisada mo pli en connex cun la promoziun d'uffants cun problems d'emprender respectivamain cun singularitads dal cumportament.

In segund punct da revisiun impurtant da las instrucziuns è stada l'adattaziun da las formulaziuns sin il champ da la finanziaziun da las classas pitschnas. Da nov vegnan subvenziunadas pauschalmain ultra da las classas regularas er las classas pitschnas.

1. Principis per l'instrucziun d'uffants cun basegns pedagogics speziels

1.1 Scola da la diversidad: la classa regulara sco lieu da promoziun primar

Igl è in fatg ch'il stadi da svilup, las premissas d'emprender, ils stils d'emprender, il svilup socio-emoziunal sco er l'ambient famigliar e cultural da mintga uffant e giuvenil è divers. La scola dad oz è perquai ina scola da la diversidad. Ina gronda part da questa eterogenitad pon e duain las magistras ed ils magisters promover en las classas regularas cun porscher in'instrucziun diversifitgada.

La promoziun en classas pitschnas cumplettescha u remplazza l'instrucziun regulara en situaziuns, en las qualas las purschidas da la classa regulara vegnan al cunfin e na satisfan betg als basegns speziels da las scolaras e dals scolars. Quai po esser il cas tar uffants cun gronds problems d'emprender e tar tals cun singularitads dal cumportament.

1.2 Scolas entiras sviluppan soluziuns adattadas

Sviluppar ina soluziun per sfidas pedagogicas extraordinarias è l'incumbensa da tut las persunas participadas a la scola. Resguardar a moda cumpetenta e differenziada l'entira eterogenitad da las scolaras e dals scolars daventa pli e pli ina cumpetenza centrala da mintga scola. En dumondas da la concepziun e dal svilup da la scola duain perquai tant il team, il cussegl e la vischnanca da scola sco er il departament d'educaziun tegnair spezialmain quint da quest tema. Las singulas scolas duain sviluppar soluziuns adattadas per lur vischnancas en il rom da las directivas chantunalas.

1.3 Normalisaziun

En ina scola da la diversidad duain ils uffants cun basegns pedagogics speziels pudair emprender uschè savens sco pussaivel ensemen cun autras scolaras e scolars. Els duain pudair realisar furmas da viver e d'emprender cumparegliablas cun quellas dals ulteriurs uffants.

1.4 Collavuraziun pedagogica interdisciplinara

Difficultads en scola èn fenomens che sa sviluppan d'ina vart tras ina cumbinaziun da las premissas cognitivas e dal svilup individual da l'uffant e da l'autra vart tras las cundiziuns socialas, famigliaras e scolasticas. Talas difficultads na pon betg vegnir chapidas e tractadas sco ina disditga persunala da l'uffant. Igl è perquai necessari da promover il barat ed ils process d'interacziun tranter l'uffant e ses ambient scolastic, famigliar e social.

La finamira da la promoziun en classas pitschnas è da reconuscher andaments d'emprender e da svilup bloccads sin tut ils stgalims e d'als sviluppar cuminaivlamain en vista a cundiziuns che promovon l'emprender ed il svilup.

1.5 Orientaziun a las resursas

La promoziun en classas pitschnas nun ha en emprima lingua la finamira da gular deficits e deblezzas, mabain d'intimar e d'activar las fermezzas e las resursas da l'uffant e da ses ambient. Las persunas d'instrucziun sa sprovon adina puspè danovamain da percepir ils potenzials d'emprender e da svilup dals uffants en lur connex da vita correspundents e d'als sustegnair cun in'instrucziun individuala e differenziada. En quest connex èn aspects emoziunals, persunals e socials savens gist uschè essenzials sco facturs puramain cognitivs.

1.6 Adiever flexibel da las resursas pedagogic-curativas

En cas da basegn pon las singulas vischnancas da scola sviluppar soluziuns adattadas per lur vischnanca. Da princip vala in adiever uschè flexibel e raschunaivel sco pussaivel da las resursas pedagogic-curativas en il rom da las directivas chantunalas ed en l'interess dals uffants cun basegns spezial.

1.7 Collavuraziun lianta

La promoziun en classas pitschnas sa basa sin la responsabladad cuminaivla da las persunas participadas a questa instrucziun. La collavuraziun lianta, organisada claramain tranter las persunas d'instrucziun cumpigliadas, è in element central da las sco-las cun classas pitschnas. Las incumbensas ed ils andaments èn da definir e da fixar al lieu. Nua che quai è pussaivel èsi da promover la cooperaziun ed il barat tranter classas pitschnas integradas e separativas e classas regularas.

1.8 Lavur orientada a finamiras

Mintga instrucziun en la classa pitschna vegn chapida sco mesira da promoziun cun finamiras claras ed in rom da temp reglà temporalmain. Las finamiras da la promoziun vegnan formuladas e documentadas explicitamain en il senn d'ina planisaziun e collavuraziun da promoziun stretga tranter las persunas d'instrucziun, l'uffant ed ils geniturs ed ev. ulteriuras persunas spezialisadas.

Il team da la chasa da scola ed il cussegl da scola fixeschan las structuras da temp che servan a formular las finamiras, planisar la promoziun e determinar la situaziun actuala (cf. annexa 1: „Structuras per planisar il promover e sviluppar vinavant scolas cun classas pitschnas“).

1.9 Examinaziun e nova orientaziun da la lavur pedagogica

En mintga furma da classas pitschnas examineschan las persunas d'instrucziun ensemen cun ils geniturs e l'uffant ils progress d'emprender e las finamiras cuntanschidas d'in uffant en las structuras da temp previsas. Eventualmain èsi necessari d'adattar puspè las finamiras, strategias e mesiras da promover. Las midadas necessarias en la purschida da promoziun duain esser pussaivlas senza ina gronda lavur administrativa.

1.10 Geniturs sco partenaris conresponsabels

Sch'ils uffants han difficultads en scola, signifitgescha quai er ina chargia per ils geniturs e la famiglia. Ils uffants pateschan ch'els han difficultads e fan difficultads als geniturs. Per l'uffant ed ils geniturs duain las purschidas supplementaras esser in veritabel sustegn. Ils geniturs vegnan integrads regularmain en dumondas dal svilup scolastic da lur uffant en il senn d'ina promoziun e d'in giudicament cumplessiv. Da princip duain els pudair gidar gia en ina fasa tempriva a preparar decisiuns ed a sviluppar soluziuns. Il medem mument è la scola er dependenta da la collavuraziun e dal sustegn activ dals geniturs per pudair dumagnar las sfidas extraordinarias.

1.11 Scolaziun supplementara e perfecziunament

La scolaziun da las personas d'instrucziun a la Scol'auta professiunala da pedagogia duai metter grond pais al tema da l'eterogenitad en scola. Las personas d'instrucziun futuras duain vegnir sensibilisadas per il tema ed acquistar cumpetenzas concretas per instruir uffants cun differents basegns en la classa regulara e per collavurar cun outras personas spezialisadas.

Er durant il perfecziunament duain las personas d'instrucziun pudair profitar regularmain da purschidas concepidas per quest basegn.

2. Concepziun e structuraziun da classas pitschnas

2.1 Basas legalas impurtantas

La lescha da scola revedida (art. 26 al. 2) dal november 2000 e l'ordinaziun davart classas pitschnas da l'october 2004 prevesan da promover en classas pitschnas scolaras e scolars cun basegns pedagogics speziels (uffants cun problems d'emprender e da cumportament). Tenor l'art. 2 al. 1 da l'ordinaziun davart classas pitschnas pon ils purtaders manar la classa pitschna en furma integrada e separativa sco classa introductiva, da promoziun u classa auxiliara. Igl è er pussaivel da cumbinar questas furmas.

Sco purtaders da classas pitschnas vegnan en dumonda vischnancas, corporaziuns da vischnancas u circuls (art. 2 lescha da scola).

Las vischnancas che na mainan naginas classas pitschnas e n'appartegnan a nagins purtaders da scola, èn obligadas da porscher a lur scolaras e scolars la pussaivladad da visitar classas pitschnas cun auters purtaders da scola. Quels èn obligads da prender las scolaras ed ils scolars, sche las localitads existentas lubeschian quai e las persunas d'instrucziun correspondentas stattan a disposiziun. La taxa da scola ed ils custs da transport surpiglia la vischnanca da domicil, sche la regulaziun dals purtaders da la scola na prevesa betg insatge auter. Ina participaziun als custs per las scolaras ed ils scolars è d'excluder. En cas da dispita decida il departament d'educaziun davart l'assegnaziun e la taxa da scola (cf. art. 48 al. 3 lescha da scola). Decisivas per la soluziun èn las ponderaziuns pedagogicas.

Areguard ils roms d'instrucziun ed ils uraris en classas pitschnas valan las disposiziuns dals art. 15bis - art. 19 da l'ordinaziun executiva davart la lescha da scola, sch'i n'è betg vegnì cunvegñì insatge auter cun ils inspecturats (cf. art. 8 da l'ordinaziun davart classas pitschnas).

2.2 Furmas da classas pitschnas integradas per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament

Uffants cun gronds problems d'emprender resp. da cumportament restan da princip en la classa da referiment. Els vegnan dentant promovids durant tschertas parts dal temp d'instrucziun tenor lur basegns spezials d'ina persuna d'instrucziun per classas pitschnas. Pliras furmas organisatorias èn pussaivlas.

- a) Ils uffants d'ina u er da pliras classas midan la stanza da scola p.ex. durant l'instrucziun da lingua e da matematica e vegnan instruids sco gruppa d'emprender da la persuna d'instrucziun da la classa pitschna. Questa promoziun è fitg individuala e cumpiglia per regla quatter fin dudesch lecziuns l'emna (cf. annexa 3).

La grondezza da las gruppas d'emprender è variabla. Ella cumpiglia dus fin max. sis uffants. En cas excepziunals è lubida in'instrucziun individuala (cf. chapitel 4.2).

- b) Ils uffants restan er durant las lecziuns cun basegn da promoziun en la stanza da scola da la classa regulara e vegnan anc sustegnids en gruppas u individualmain da la persuna d'instrucziun da la classa pitschna.
- c) La persuna d'instrucziun da la classa pitschna agescha a moda variabla. Ella è engaschada ordaifer la stanza da scola sco persuna d'instrucziun per gruppas d'emprender u per l'instrucziun individuala ed entaifer la stanza da scola sco persuna d'instrucziun accumpagnanta.

En situaziuns spezialas pon ils purtaders da la scola decider – en cunvegnientscha cun l'inspecturat cumpetent – davart ulteriuras furmas da promoziun integradas che correspundan als basegns dals uffants.

2.3 Furmas da classas pitschnas separativas per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament

Uffants cun gronds problems d'emprender resp. da cumportament visitan la classa manada d'ina magistra u d'in magister per classas pitschnas. Las scolaras ed ils scolars vegnan promovids là cun la finamira da pudair als reintegrar en la scola primara, reala u secundara (cf. art. 1 al. 2 da l'ordinaziun davart classas pitschnas). Per pudair promover ils singuls uffants individualmain tenor lur persunalitad e lur abilitads, è la grondezza da la gruppa per partiziuns cun pliras classas limitada a 5 fin max. 10 scolaras e scolars e per partiziuns cun ina classa a 5 fin max. 12 scolaras e scolars (cf. art. 28 al. 2 da la lescha da scola). Classas introductivas valan sco partiziuns cun ina classa.

L'art. 6 al. 2 da l'ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas pussibilitescha en cas particulars explicitamain in'instrucziun communabla da singuls roms per scolaras e scolars da classas pitschnas separativas e scolaras e scolars da la scola primara, reala u secundara. La premissa è ina cunvegna tranter las persunas d'instrucziun pertutgadas ed il cussegl da scola cumpetent. Per pussibilitar talas structuradas da promoziun, resp. en l'interess da l'integrasiun sociala, èn classas pitschnas d'instruir tant sco pussaivel en las chasas da scola da la scola populara.

2.4 Pussaivladads da cumbinar la promoziun integrada

La promoziun integrada po vegnir cumbinada cun tut ils tips da la scola populara. Pussaivlas èn damai las suandantas cumbinaziuns:

- scola primara – classa introductiva integrada resp. classa pitschna integrada
- scola reala – classa pitschna integrada
- scola secundara – classa pitschna integrada

Entaifer ina vischnanca da scola resp. in consorzi da vischnancas da scola pon er vegnir realisadas furmas d'organisaziun differentas. Igl è damai pussaivel da manar entaifer ils medems purtaders ed en il medem lieu da scola tant classas pitschnas integradas sco er separativas.

3. Entrada ed extrada

3.1 Assegnar uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament a classas pitschnas

Tenor l'ordinaziun davart classas pitschnas (cf. art. 3) pon las persunas autorisadas d'educar, las persunas d'instrucziun, il medi u la media da scola sco er il servetsch psicologic da scola proponer d'assegnar ad ina classa pitschna uffants cun retardaments da svilup, disturbis da cumportament e difficultads d'emprender (en questas directivas: uffants cun problems d'emprender e da cumportament). Il cussegl da scola decida, suenter avoir tatlà las persunas autorisadas d'educar e las persunas d'instrucziun da l'uffant sco er sin fundament d'ina expertisa dal servetsch psicologic da scola, davart l'assegnaziun da l'uffant ad ina classa pitschna e davart la dimensiun da l'instrucziun. L'assegnaziun d'in uffant ad ina classa pitschna separativa po succeder senza in'expertisa dal servetsch psicologic da scola, sche las persunas autorisadas d'educar e las persunas d'instrucziun approveschan l'assegnaziun (cf. art. 3 al. 3 ordinaziun davart classas pitschnas).

Per assegnar in uffant ad ina classa pitschna integrada per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament dovri damai in'expertisa dal servetsch psicologic da scola. L'expertisa serva al cussegl da scola sco basa da decisiun e duai infurmar davart la furma e la dimensiun dal basegn da promoziun spezial.

3.2 Midar da la classa pitschna en la scola regulara

En l'interess d'ina instrucziun optimala dals uffants pertutgads, han las persunas d'instrucziun participadas d'examinar regularmain, sch'igl è necessari resp. Raschunaivel da cuntinuar la promoziun integrada. En quest connex èn d'integrar en il process da decisiun tut las persunas cumpigliadas. Sin fundament da l'ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas (art. 5) pon las persunas autorisadas d'educar u la persuna d'instrucziun da la classa pitschna proponer al cussegl da scola competent d'integrar l'uffant en in auter tip da scola. Il cussegl da scola decida a basa dal rapport da la persuna d'instrucziun da la classa pitschna e suenter avoir tatlà las persunas autorisadas d'educar l'uffant. En cas da dubi pretenda el in'expertisa dal servetsch psicologic da scola. Questa regulaziun vala er per uffants che duain midar da classas pitschnas en la classa regulara da la scola reala.

4. Grondezza da las structuradas da partiziun per manar classas pitschnas

4.1 Grondezza da la classa regulara en cumbinaziun cun furmas da classas pitschnas

Per che la promoziun integrada en las differentas furmas da classas pitschnas saja dapli ch'in model organisatori d'instrucziun da sustegn, sto er l'instrucziun da la classa regulara tegnair quint dal basegn da promoziun spezial dals uffants pertutgads. Per pussibilitar a las magistras ed als magisters ina tala instrucziun, duess la grondezza da la classa vegnir adattada correspudentamain. Ina surchargia da singulas classas po vegnir evitada, sch'il cussegl da scola considerescha e resguarda en connex cun l'assegnaziun dals uffants tant sco pussaivel il dumber dals uffants cun basegns pedagogics spezials sco er l'entira structura sociala (p.ex. d'uffants da lingua estra).

4.2 Grondezza da la gruppa da classas pitschnas integradas per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament

A basa da reflexiuns pedagogicas vegnan recumandadas las suandantas regulaziuns concernent la grondezza da la gruppa da la classa pitschna integrada per uffants cun problems d'emprender resp. da cumportament:

In'estrucziun individuala po mo vegnir realisada, sch'i nun è pussaivel u raschunaivel da furmar gruppas d'emprender pervi dal dumber u da la vegliadetgna, u sche l'estrucziun individuala è stringentamain necessaria per motivs pedagogics. Da princip duai l'estrucziun succeder en gruppas da promoziun. Quellas cumpiglian per regla 2 - 6 uffants.

Per motivs pedagogics na duain las suandantas grondezzas da la gruppa betg vegnir surpassadas:

dumber d'uffants	cifra maximala da partiziuns da relaziun	repartiziun da la vegliadetgna
6	3	fin a 3 annadas
5	3	fin a 3 annadas
4	4	fin a 4 annadas
3	3	fin a 5 annadas
2	2	fin a 9 annadas
1	En cas d'indicaziun pedagogica u sche la furmaziun d'ina gruppa n'è betg pussaivla	

Per fixar la grondezza da la gruppa èn decisivs en mintga cas ils puntgs da vista pedagogics ed orientads a la promoziun.

4.3 Grondezza da la gruppa da classas pitschnas separativas

La grondezza da la gruppa da classas pitschnas separativas sa drizza tenor l'art. 28 al. 2 ed al. 5 da la lescha da scola. Ella cumpiglia tschintg fin dudesch uffants en partiziuns d'ina classa resp. tschintg fin diesch uffants en cas cun pliras partiziuns.

Classas introductivas valan sco partiziuns cun ina classa.

5. Aspects pedagogic-psicologics impurtants per manar classas pitschnas

5.1 Incumbensas da las personas d'instrucziun da classas regularas e classas pitschnas

Las incumbensas da la persuna d'instrucziun da la classa regulara sa laschan preschentar summaricamain sco suonda:

- instruir la classa tenor il plan d'instrucziun prescrit, resguardond spezialmain ils uffants che vegnan scolads a temp parzial ordaifer la classa regulara
- individualisar e differenziar a moda commensurada l'instrucziun da la classa regulara
- collavurar cun las personas d'instrucziun participadas a las classas pitschnas integradas
- resguardar en l'instrucziun ils basegns da las scolaras e dals scolars da la classa pitschna integrada
- collavurar bain cun ils geniturs cun la finamira da promover optimalmain l'uffant pertutgà
- sustegnair ils uffants da la classa pitschna integrada en il champ social ed emoziunal cun la finamira d'als integrar activamain en las activitads da gruppa da la classa

Las incumbensas da la persuna d'instrucziun da la classa pitschna sa laschan preschentar summaricamain sco suonda:

- planisar e realisar l'instrucziun per singulas scolaras e scolars u gruppas da scolars
- elavurar ed examinar permanentamain ils plans da promoziun individuals per las scolaras ed ils scolars affidads
- collavurar tenor basegn en l'instrucziun ed en la stanza da classas regularas
- manar discussiuns specificas cun la persuna d'instrucziun da la classa regulara, las terapeutas ed ils terapeuts participads, la cussegliaziun da scola e d'educaziun ed ils inspecturats sco er cun las autoritads cumpigliadas
- collavurar cun personas spezializadas dals servetschs da scola
- manar discussiuns cun ils geniturs
- manar las actas necessarias

Per garantir ina collavuraziun cuntinuada e professiunala èsi necessari da determinar structuras da temp fixas per il barat tranter las personas e las instanzas participadas. Davent da l'entrada d'in uffant en ina furma d'instrucziun integrada fin a

l'evaluaziun ed a l'ulteriur svilup da la lavur cuminaivla pon vegnir descrittas differents raschuns e furmas per discussiuns (cf. annexa 1 "Structuras per planisar il promover e sviluppar vinavant scolas cun classas pitschnas").

5.2 Cussegliaziun e perfecziunament per scolas cun classas pitschnas

La resursa la pli evidenta ed impurtanta da las scolas e cun quai er da classas pitschnas è il sustegn da collavuraziun vicendaivel a l'intern da la scola. Manegià è il barat d'experientschas e da cumpetenzas tranter las personas participadas a l'instrucziun (p.ex. discutir ils cas e sustegnair in l'auter a moda collegiala, preparar cuminaivlamain las lecziuns, ospitaziun, cussegliaziun persunala en collavuraziun tranter las personas d'instrucziun e las autoritads da scola, integrar las experientschas dals geniturs e.u.v.).

Cussegliaziun e/u perfecziunament d'ordaifer succeda da princip cun la finamira d'augmentar e da sviluppar questa capaciad da dumagnar sfidas da scola a moda autonoma. Quai po cumpigliar la lavur en scola cun singuls uffants, cun la classa u cun la scola sco organisaziun (unitad organisatoria). Collavurar cun in'istanza consultativa u far in perfecziunament en situaziuns, en las qualas ils pertutgads sa stentan per ina midada u in svilup, è l'expressiun d'in agir professional.

Cooperaziun e communicaziun tranter las personas d'instrucziun participadas èn factors centrals per scolas cun classas pitschnas resp. cun promoziun integrada. Il perfecziunament entaifer la scola („SCHILF“) po contribuir ad in ulteriur svilup en quest sector. Sper dumondas localas actualas pon esser impurtants ils suandants temas: collavuraziun en il team, analisa e svilup da l'organisaziun, differenziaziun concernent las finamiras d'emprender ed il giudicament cumplessiv dals scolars, materialias d'instrucziun e da promoziun individualisantas, furmas d'emprender schlargiadas, accumpagnament en la pratica, ospitaziun e.u.v.

Per la cussegliaziun ed il perfecziunament stattan a disposiziun davart dal chantun per tut las scolas cun classas pitschnas las suandantas purschidas da sustegn e da cussegliaziun:

- inspecturats
- cussegliaziun da scola e d'educaziun (servetsch psicologic da scola)
- personas spezialisadas en pedagogia curativa e medischina
- scol'auta professionala da pedagogia (SAP): perfecziunament da las magistras e dals magisters
- uffizi per la scola populara ed il sport (USS)

5.3 Lavur da publicitad

Lavur da publicitad concepida conscientamain da tut las personas participadas è fitg impurtanta per preparar, accumpagnar e realisar furmas da promoziun integradas. Ella serva a furmar la conscienza per ina scola da la diversitad e stat sut la direcziun ed en la responsabladad dal cussegl da scola cumpetent.

Las personas d'instrucziun sa stentan en il rom da lur activitad da far enconuscent als geniturs las ideas e ponderaziuns da l'integraziun.

5.4 Elavuraziun da l'urari

L'elavuraziun dals uraris en scolas cun promoziun integrada è per las personas d'instrucziun participadas savens difficil e cumpiglià cun bler temp perquai ch'ellas ston tegnair quint dals basegns da differentas partiziuns. Per quest motiv èn da tractar a moda prioritara ils uraris da las personas d'instrucziun per la promoziun integrada.

Da princip èsi pussaivel da far midadas da l'urari u da dispensar singuls uffants da tscherts roms. L'inspecturat cumpetent po approvar tals giavischs sin proposta dal cussegl da scola (cf. art. 8 da l'ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas).

5.5 Giudicament dals scolars – regulaziun da l'attestat

Per il giudicament da las scolaras e dals scolars en classas pitschnas sco er per l'elavuraziun da lur attestat vegnan applitgadas las suandantas regulaziuns:

- urden da promoziun da la regenza dals 15 da matg 2001
- directivas per l'attestat e la promoziun per las scolas popularas dal Grischun, relaschadas dal DECA ils 24 da zercladur 2003.

Il giudicament da las scolaras e dals scolars en classas pitschnas ha da tegnair quint da la situaziun individuala dals uffants. El na s'orientescha betg en emprima lingia a la scala da la gruppa da relaziun, mabain resguarda il svilup cumplessiv e la capacitad da prestar individuala dal singul uffant.

En la classa pitschna è la promoziun da las scolaras e dals scolars il cas regular. Igl è da dar dapli pais a l'adempliment da las finamiras fixadas individualmain che a la dumonda, schebain las finamiras da la classa e da l'onn è vegnidas cuntanschidas. Scolas e scolars da classas pitschnas duain mo stuir repeter classas en cas argumentads e cumprovads pedagogicain.

Il giudicament da scolaras e scolars en classas pitschnas integradas han da far cuminaivlamain la persuna d'instrucziun da la classa da relaziun e la persuna d'instrucziun da la classa pitschna. Sin fundament da la stretga collavuraziun surpiglian questas personas d'instrucziun la responsabladad cuminaivla per il giudicament dals uffants affidads. La persuna d'instrucziun da la classa regulara procura per l'inscripziun en l'attestat.

En l'attestat dals uffants cun problems d'emprender e da cumportament stoi esser cleramain inditgà che l'uffant ha visità ina classa pitschna. En ils roms, en ils quals las scolaras ed ils scolars cuntanschan las finamiras da la classa, vegn recumandà d'applitgar il giudicament da prestaziun usità per las scolaras ed ils scolars da la classa regulara; en ils ulteriurs roms para in rapport d'emprender la furma d'attestat la pli raschunaivla.

5.6 Controlla da la qualitat - sorveglianza

La direcziun e la sorveglianza da la scola e cun quai er da las classas pitschnas è l'incumbensa dal cussegl da scola (cf. lescha da scola art. 41 al. 1). En il rom da lur incumbensa legala èn ils inspecturats chantunals medemamain responsabels per la sorveglianza en il sector da las classas pitschnas (cf. lescha da scola art. 42 al. 1). En cas da basegn stattan a disposiziun ils inspecturats sco er il servetsch psicologic da scola er per incumbensas da cussegliaziun.

6. Aspects organisatoris ed administrativs

6.1 Statut d'organisaziun – urden da scola

L'approvaziun dals statuts d'organisaziun per corporaziuns da classas da scola u da classas pitschnas tenor la lescha da vischnanca dal chantun Grischun è chausa da la regenza, per l'approvaziun dals urdens da scola è responsabel il departament d'educaziun.

6.2 Localitads

Per manar classas pitschnas ston star a disposiziun localitads da scola adattadas. La planisaziun da l'infrastructura locala e regiunala da las localitads sto perquai tegnair quint dals basegns da classas pitschnas, surtut er da classas pitschnas integradas. Tenor las directivas per construir ed endrizzar scolinas sco er implants da scola e da sport da la scola populara è lubida ina grondezza maximala da 35 m² per localitads da CPI.

6.3 Materialias d'instrucziun

Ils uffants cun in basegn spezial da promoziun dovran en la classa regulara ed en la classa pitschna integrada material d'instrucziun adattà. Igl è damai da metter a disposiziun in budget commensurà per tals acquists.

7. Persunas d'instrucziun da classas pitschnas

7.1 Persunas d'instrucziun da classas pitschnas per uffants cun problems d'emprender e da cumportament

Sco persuna d'instrucziun da classas pitschnas per uffants cun problems d'emprender e da cumportament èn elegiblas persunas cun ina scolaziun terminada e reconuschida da la regenza u persunas cun ina permissiun da dar scola concedida da l'uffizi per la scola populara ed il sport (cf. art. 32 al. 2 lescha da scola).

Persunas d'instrucziun cun in certificat final en pedagogia curativa d'ina scola reconuschida sco er absolventas ed absolvents d'ina furmaziun chantunala èn reconuschidas en il chantun Grischun per promover uffants cun problems d'emprender e da cumportament.

Persunas d'instrucziun cun ina scolaziun terminada per instruir en scolas primaras, realas, secundaras e medias ston dumandar da l'uffizi per la scola populara ed il sport ina permissiun per instruir classas pitschnas per uffants cun problems d'emprender e da cumportament.

Avant ch'engaschar persunas d'instrucziun betg qualifitgadas sufficientamain, èsi da las render attent ch'ellas ston dumandar ina permissiun per instruir da l'uffizi per la scola populara ed il sport e che la piazza sto vegnir scritta or mintg'onn danovamain, uscheditg ch'ina qualificaziun sufficiente n'è betg garantida.

7.2 Engaschament da las persunas d'instrucziun

Per l'engaschament e la salarisaziun da las persunas d'instrucziun da classas pitschnas èn responsabels ils purtaders (vischnanca, corporaziun da vischnancas, circol). Las cundiziuns d'engaschament duain vegnir regladas e fixadas en scrit avant l'entrada en uffizi (contract d'engaschament).

7.3 Qualificaziun da la scolaziun da basa

Sin fundament da la diversidad da la scola dad oz èsi necessari ch'ils students e las studentas s'occupian gia durant lur furmaziun en la Scol'auta professionala da pedagogia intensivamain cun las pussaivladads da promoziun integradas sco elements dal sistem da scolaziun chantunal. Il svilup da la societad e la pratica da scola odierna pretendan da s'occupar intensivamain cun dumondas da l'eterogenitad da classas da scola. Las personas d'instrucziun ston avair competenzas didacticass approfondadas per l'instrucziun da furmas da promoziun integradas.

7.4 Scolaziuns complementaras a la professiun

Fan personas d'instrucziun ina scolaziun specifica dal rom a moda complementara a la professiun, p.ex. en pedagogia curativa da scola, èsi necessari da far ina cunvegna cun il purtader da la scola. En questa cunvegna duain vegnir regladas dumondas da la salarisaziun durant la scolaziun, da la substituziun durant l'absenza e.u.v. En connex cun ils custs da studi purtads dal chantun per las personas d'instrucziun a la Scol'auta interchantunala da pedagogia curativa a Turitg, fa il chantun giu quint directamain cun l'instituziun. Areguard la salarisaziun durant l'absenza da las personas d'instrucziun èsi necessari da far ina cunvegna en furma da contract tranter il purtader da la scola e la persona d'instrucziun pertutgada. En quest connex èsi da menziunar ch'il chantun valitescha il temp da scolaziun supplementara sco vacanzas betg pajadas. Quai vul dir ch'i n'exista nagin dretg a contribuziuns chantunals tenor l'ordinaziun davart la salarisaziun dals magisters.

8. Finanziaziun da classas pitschnas

8.1 Basa per il subvenziunament da la lavur supplementara

Sco basa per il subvenziunament da la lavur supplementara serva il modus da subvenziunament pauschalisà ch'è vegnì fixà a partir da l'onn da scola 2004/05. Per ulteriuras infurmaziuns pudais Vus consultar la pagina d'internet da l'uffizi per la scola populara ed il sport ([www.avs-gr.ch/Volksschule und Kindergarten/Schulplanung](http://www.avs-gr.ch/Volksschule_und_Kindergarten/Schulplanung)).

8.2 Salarisaziun da las persunas d'instrucziun

Las persunas d'instrucziun da classas pitschnas cun ina scolaziun da pedagogia curativa ston vegnir salarisadas dals purtaders (vischnanca, consorzi da scola u circul) almain per las tariffas da salarisaziun tenor l'art. 2 da l'ordinaziun chantunala davart la salarisaziun da las persunas d'instrucziun.

Per las persunas d'instrucziun da classas regularas resulta – en scolas cun classas pitschnas, spezialmain en scolas cun classas pitschnas integradas – ina lavur supplementara considerabla (collavuraziun, discours da planisaziun e.u.v.). Als singuls purtaders da scola recumandain nus perquai d'examinar, sche e per quant ch'els vulan u pon indemnizar questa lavur supplementara, saja quai cun distgargar las persunas d'instrucziun da tschertas lecziuns u cun las pajar supplementarmain.

Ils detagls areguard l'engaschament da persunas d'instrucziun senza ina scolaziun correspondentia da pedagogia curativa chattais Vus sin la pagina d'internet: [www.avs-gr.ch / Volksschule und Kindergarten / Schulplanung / Planungsgrundlagen / Anstellung](http://www.avs-gr.ch/Volksschule_und_Kindergarten/Schulplanung/Planungsgrundlagen/Anstellung) (recumandaziuns).

9. Remartgas finalas

Per cussegliaziuns ed agids a las personas ed autoritads da scola pertutgadas en connex cun classas pitschnas en las regiuns stat a disposiziun en collavuraziun cun ils inspecturats ed il servetsch psicologic da scola l'uffizi per la scola populara ed il sport:

Uffizi per la scola populara ed il sport

Via Quader 17

7000 Cuir

Tel. 081 / 257 27 33

E-mail: giosch.gartmann@avs.gr.ch

Annexa

1. Structuras per planisar il promover e sviluppar vinavant scolas cun classas pitschnas

1.1 Structuras per optimar la promoziun da singuls uffants

1.1.1 Discussiun per l'introducziun da CPI

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - persona d'instrucziun da la classa regulara - geniturs - cussegladers da scola e d'educaziun
cura?	En il rom da la cussegliaziun per ina midada u a l'entschatta da l'instrucziun CPI
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - geniturs - ev. uffant - persona d'instrucziun da la classa regulara/mussadra - persona spezialisada da la classa pitschna - cussegladers da scola e d'educaziun - ev. ulteriuras personas spezialisadas
finamira	<p>Ina basa solida è la premissa per ina collavuraziun raschunaivla e constructiva tranter geniturs, personas d'instrucziun ed il servetsch psicologic da scola. Quella cumpiglia tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preparar ina buna basa da discussiun - pussibilitar lavur orientada a finamiras - sclerir las resursas - garantir vias da communicaziun e d'infurmaziun vicendaivla - sa cunvegnir davart termins
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - emprim contact - render transparent l'ambient scolastic e famigliar da l'uffant - nudar la biografia d'emprender e da scola da l'uffant - sa cunvegnir davart la finamira approximativa e la dimensiun da las mesiras da promoziun - infurmar ils geniturs davart la purschida da la scola - discurrer davart las spetgas vicendaivlas e las furmas da la collavuraziun - sa cunvegnir davart l'organisaziun e sclerir las cumpetenzas
documentaziun	<ul style="list-style-type: none"> - protocol da discussiun cun finamiras approximativas concernent la cumpetenzza tematica, sociala e l'autocumpetenzza da l'uffant (per regla fa quai la persona d'instrucziun da la classa pitschna) - ev. cunvegna davart las mesiras da promoziun
responsabladad	<ul style="list-style-type: none"> - iniziativa: persona d'instrucziun da la classa regulara - moderaziun: personas d'instrucziun da la classa regulara u da la classa pitschna - offerta da moderaziun: tras il servetsch psicologic da scola

1.1.2 Cunvegna davart las mesiras da promoziun: *formular las finamiras*

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna
cura?	<ul style="list-style-type: none"> - a l'entschatta da l'instrucziun CPI - pli tard periodicamain
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna - ev. geniturs - ev. ulteriuras personas spezializadas
finamira	<p>Garantir a l'uffant in sustegn individual cun cleras finamiras. Far cunvegns cleras concernent las finamiras da promoziun e las mesiras da sustegn specificas. Quellas cumpiglian tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sviluppar in maletg cuminaivel da l'ambient da vita e d'experientschas da l'uffant - fixar a basa da quel finamiras e mesiras da promoziun
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - barattar observaziuns ed experientschas en l'ambient famigliar e scolastic - fixar e valitar finamiras concernent l'autocumpetenzza, la cumpetenzza tematica e sociala - render transparentas las resursas scolasticas e famigliaras - fixar strategias e metodos liantas - sa cunvegnir davart la moda da la collavuraziun (lieu, temp, durada, frequenza) - planisar la lavur cun ils geniturs - sclerir las cumpetenzas ed ils aspects organisatoris
documentaziun	Cunvegna da promoziun (per regla fa quai la persuna d'instrucziun da la classa pitschna)
responsabladad	<ul style="list-style-type: none"> - iniziativa: cunvegna sunter discurs d'introducziun - documentaziun: persuna d'instrucziun da la classa pitschna

1.1.3 Cunvegna davart las mesiras da promoziun: *planisaziun fina*

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna - tenor la cunvegna
cura?	<ul style="list-style-type: none"> - periodicamain, p.ex. mintga ina, duas u trais emnas - tenor la cunvegna da promoziun
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna
finamira	<p>Las personas da referiment promovon e sustegnan l'uffant a moda optimala. Quai cumpiglia tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - garantir l'accompagnament vicendaivel da l'integraziun da l'uffant en scola - garantir in'adattaziun cuntinuada tranter la classa regulara e la CPI ed il sustegn vicendaivel
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - examinar las finamiras fixadas - barattar experientschas ed observaziuns - fixar cunvegns cun cleras finamiras tematicas, socialas, emoziunalas, organisatorias - sviluppar novas soluziuns per situaziuns criticas - sa cunvegnir davart il sustegn vicendaivel
documentaziun	Fixar cunvegns concretas
responsabladad	<ul style="list-style-type: none"> - iniziativa: fixada en la cunvegna da promoziun - moderaziun: persuna d'instrucziun da la classa regulara u da la classa pitschna - documentaziun: persuna d'instrucziun da la classa pitschna

1.1.4 Reponderar la situaziun actuala

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna - geniturs
cura?	Ina fin duas giadas l'onn
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - geniturs - ev. uffant - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna - ev. cussegladers da scola e d'educaziun - ev. ulteriuras personas spezialisadas
finamira	<p>Garantir la qualidad da las mesiras da promoziun tras in'evaluaziun exacta. Quella cumpiglia tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - examinar criticamain ils resultats cuntanschids fin quel mument - ev. adattar las finamiras da promoziun, las strategias e las mesiras da promoziun
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - barattar las experientschas, ils success e problems, dal puntg da vista scolastic e famigliar - accentuar e festivar ils progress - cumparegliar las finamiras da promoziun fixadas e formular ev. novas finamiras - adattar e fixar en scrit las strategias e mesiras - ev. definir da nov e sa cunvegnir davart las cumpetenzas
documentaziun	Nova cunvegna da promoziun
responsabladad	<ul style="list-style-type: none"> - iniziativa: persuna d'instrucziun da la classa regulara - moderaziun: persuna d'instrucziun da la classa pitschna - documentaziun: persuna d'instrucziun da la classa pitschna

1.1.5 Discussiun ad hoc

iniziativa	persunas pertutgadas
cura?	da tut temp ed a curta vista tenor basegn
tgi?	tut ils interessads, pertutgads, participads
finamira	<p>Garantir la qualitat grazia ad ina collavuraziun constructiva ed ina soluziun da problems orientada a las resursas. Quella cumpiglia tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - discutir e tschertgar cuminaivlamain soluziuns per ils problems - sclerir sporadicamain las relaziuns
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - barattar experientschas ed observaziuns - discutir problems actuals e tschertgar soluziuns - dar feedbacks vicendaivels - reflectar la collavuraziun
documentaziun	curt protocol da las cunvegns fixadas
responsablidad	<ul style="list-style-type: none"> - iniziativa: pertutgads - moderaziun: ev. ina persuna neutrala - documentaziun: pertutgads

1.1.6 Discussiun d'extrada

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna
cura?	A la fin d'ina instrucziun CPI fixada en la cunvegna
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - geniturs - ev. uffant - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna - cussegladers da scola e d'educaziun - ev. ulteriuras personas spezialisadas
finamira	<p>Clera finiziun da las mesiras da promoziun fixadas ed augment dal transfer d'emprender personal. Quai cumpiglia tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formular las finamiras ed ils cuntegns cuntanschids resp. betg cuntanschids - evaluar cuminaivlamain ils pass d'emprender
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - cumparegliar las finamiras fixadas ed ils resultats cuntanschids - fixar las experientschas e las conclusiuns - reflectar la collavuraziun - dar feedbacks vicendaivels - discutir davart ils pass d'emprender personals e las experientschas
documentaziun	<ul style="list-style-type: none"> - formular il protocol d'extrada (ev. formular) - ev. notizias personalas (tge hai jau emprendi?)
responsabladad	<ul style="list-style-type: none"> - iniziativa: persuna d'instrucziun da la classa regulara - moderaziun: persuna d'instrucziun da la classa pitschna - documentaziun: persuna d'instrucziun da la classa pitschna

1.2 Structuras per reflectar e sviluppar vinavant la purschida da promoziun

1.2.1 Discurs da reflexiun

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna
cura?	<ul style="list-style-type: none"> - periodicamain - almain ina giada l'onn
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa pitschna - persuna d'instrucziun da la classa regulara - ev. ulteriuras personas spezialisadas
finamira	<p>Garantir la qualidad da la collavuraziun tranter las personas d'instrucziun participadas. Quella cumpiglia tranter auter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reflectar periodicamain la collavuraziun e la comunicaziun - promover l'acceptanza e l'avertadad vicendaivla
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - barattar las experientschas persunalas areguard la collavuraziun e comunicaziun - dar feedbacks vicendaivels e sclerir las spetgas - fixar las finamiras giavischadas ed a basa da quellas las pussaivladads da progress - sclerir las resursas existentas ed il basegn da perfecziunament - fixar mesiras concretas
documentaziun	<ul style="list-style-type: none"> - annunziar al team experientschas impurtantas ed in ev. basegn da perfecziunament - ev. manar in diari d'emprender personal
responsablidad	<ul style="list-style-type: none"> - persuna d'instrucziun da la classa regulara - persuna d'instrucziun da la classa pitschna

1.2.2 Evaluar e sviluppar vinavant la pratica da promoziun

iniziativa	<ul style="list-style-type: none"> - team da la chasa da scola - direcziun da la scola - cussegl da scola - inspecturats
cura?	<ul style="list-style-type: none"> - tenor basegn - periodicamain, tenor cunvegna - automaticamain, mintga 5 onns
tgi?	<ul style="list-style-type: none"> - tut las personas d'instrucziun d'ina scola - direcziun da la scola - cussegl da scola - cussegladers da scola e d'educaziun - inspecturat - ev. geniturs - ev. uffants - ev. persona externa per moderaziun
finamira	<ul style="list-style-type: none"> - evaluar e sviluppar vinavant l'organisaziun da la scola areguard uffants cun basegns speziels, quai cumpiglia tranter auter: - nizzegiar optimalmain las resursas existentas
cuntegns	<ul style="list-style-type: none"> - reponderar la situaziun actuala da la pratica da promoziun - elavurar schanzas da svilup - examinar furmas da la collavuraziun e las sviluppar vinavant en cas da basegn - examinar l'organisaziun - sclerir las competenzas per realisar e sviluppar vinavant las furmas - fixar sco team in ev. basegn da perfecziunament
documentaziun	Fixar ils resultats, las finamiras e competenzas.
responsabladad	<ul style="list-style-type: none"> - personas pertutgadas tenor las cunvegns prendidas - moderaziun: tenor cunvegna

1.2.3 Perfecziunament

iniziativa	- persunas d'instrucziun - team - cussegl da scola
cura?	- tenor basegn - tenor la planisaziun cuminaivla
tgi?	Team da la chasa da scola
finamira	Garantir la qualitat cun sviluppar vinavant cumpetenzas pedagogicas
cuntegns	Perfecziunament en secturs definids
documentaziun	Metter temas en "l'arcun da perfecziunament"
responsabladad	- direcziun da la scola - team da la chasa da scola

2. Dumondas directives per dar furma a la discussiun: in instrument da lavur

I suonda ina glista cun dumondas che duain gidar ad examinar il stadi actual ed il stadi giavischè da mesiras novas u actualas en scolas cun CPI. Questa glista po esser in agid per planisar e realisar la discussiun da promoziun da singuls uffants. L'accent da las dumondas vegn a variar tut tenor il mument e la cumposiziun da la gruppa da discussiun.

Dumondas per preparar la discussiun:

Dumondas per estructurar la discussiun:

- tgi èn las partenarias ed ils partenaris da discussiun relevants per la discussiun actuala (persuna d'instrucziun da la classa regulara, persuna d'instrucziun da la classa pitschna, geniturs, uffants, cussegladers da scola e d'educaziun, terapeutas e terapeuts, inspecturats e.u.v.)?
- tgi moderescha la discussiun?
- co fixain nus ils resultats e las cunvegnas da las discussiuns?
- co garantesch jau ch'il tema vegn discutà da differentas perspectivass?
- co creesch jau in'atmosfera da discussiun, en la quala igl è pussaivel da barattar experientschas e da vegnir vinavant?

Dumondas per metter finamiras a la discussiun:

- tge èn mias finamiras per questa discussiun?
- tge infurmaziuns e feedbacks vi jau dar; tge less jau en mintga cas tematisar; tge cunvegnas èsi da far?
- tge less jau savair da mias partenarias e da mes partenaris da discussiun?

Dumondas per sclerir l'atgna posiziun:

- cun tge sentiments vom jau a questa discussiun?
- co ma sent jau durant la lavur cun quest uffant e cun las personas participadas? Èsi necessari da sclerir insatge?

Dumondas davart il stadi actual:

Dumondas che sa refereschan a l'uffant:

- tge funcziuna bain; tge duai funcziunar vinavant sco fin ussa?
- tge progress da l'uffant pudain nus constatar areguard ses emprender e ses svilup personal?
- sin tge resursas da l'uffant poss jau ma basar?
- datti problems d'emprender resp. da cumportament specifics che ston vegnir sclerids?
- co vesa l'uffant la promoziun?

- co resentin nus, da perspectives differentas, il svilup personal, l'emprender ed il cumportament social da l'uffant?
- stoss jau sco persuna d'instrucziun avair ulteriuras infurmaziuns per chapir meglier l'ambient da viver da l'uffant?
- è il dumber da las uras da promoziun suffizient u èsi da far adattaziuns?
- co è l'uffant integrà en la cuminanza da la classa?
- co dumogna l'uffant las midadas da la CPI a la classa regulara e cuntrari?
- datti situaziuns criticas en la vita da mintgadi da la scola u da l'educaziun che ston vegnir scleridas?

Dumondas che sa refereschon a l'ambient:

- co funcziuna la collavuraziun organisatoria e tematica tranter las differentas personas participadas? Èsi da far adattaziuns?
- co collavurain nus sco personas d'instrucziun? Discutain nus disturbis per sclerir la situaziun?
- èn ils geniturs orientads davart las stentas e las finamiras da la promoziun scolastica?
- èsi necessari da consultar ulteriuras personas spezialisadas?

Dumondas per s'orientar a finamiras:

Dumondas davart las finamiras:

- tgeninas èn a curta e mesauna vista las finamiras tematicas e personalas en la lavur cun l'uffant?
- tgeninas èn a lunga vista las perspectives da promoziun e scolaziun da l'uffant?
- nua èsi da metter il proxim temp las prioritads ed ils accents; tge laschain nus davent (curaschi da laschar davent)?
- cun tge meds e metodos vulain nus cuntanscher questas finamiras?
- tgi duai contribuir tge e co per cuntanscher questas finamiras?
- tge finamiras ha l'uffant sez? Conuschain nus quellas? Sa l'uffant tge finamiras che nus avain?

Dumondas per examinar las finamiras:

- tge ans mussa che nus avain cuntanschì questas finamiras?
- co e cura examinain nus quai?
- han las personas participadas in'orientaziun clera per lavurar vinavant a la fin da la discussiun?

Dumondas davart la moda da proceder:

- èn repartidas cleramain las incumbensas da las personas participadas?
- èn garantids ils chanals d'infurmaziun?
- tgi envida puspè a la discussiun, sch'ina tala è necessaria?

3. Cunfinaziun tranter mesiras da CPI per uffants cun problems d'emprender e da cumportament e mesiras pedagogic-terapeuticas

Areguard las scolaras ed ils scolars da la classa pitschna integrada per uffants cun problems d'emprender e da cumportament vala il princip che mo uffants cun almain 4 lecziuns ed in'inscripziun correspondententa en l'attestat pon valair sco scolaras e scolars da CPI. Las quatter lecziuns pon esser repartidas sin differents roms. Divergenzas da quest princip èn pussaivlas,

- sch'il dumber da las lecziuns l'emna (almain 4) na po betg vegnir cuntanschì per motivs persunals e
- sch'ins ha prendì ina cunvegna correspondententa cun la cussegliaziun da scola e d'educaziun cumpetenta e cun l'inspecturat.

En tut ils cas, nua ch'in scolar u ina scolara survegn in'instrucziun speziala che na po betg vegnir definida sco instrucziun da classas pitschnas en il senn menziunà sura, èsi da ponderar, sche l'instrucziun duai vegnir definida sco mesira pedagogic-terapeutica u sco instrucziun da sustegn. Entant che las mesiras pedagogic-terapeuticas pon per regla vegnir subvenziunadas da l'AI u dal chantun, n'è la finanziaziun d'ina instrucziun da sustegn betg pussaivla tras questas instanzas e sto vegnir surpigliada da la vischnanca u da privats.

Las mesiras pedagogic-terapeuticas (terapia da legastenia e discalculia) e l'instrucziun da sustegn na duain betg surpassar la dimensiun da ca. 1 – 3 lecziuns l'emna. Sch'i vegn offert en cas excepziunals mesiras pedagogic-terapeuticas che cuntanschan il dumber da 4 lecziuns l'emna, duai quai succeder mo cun l'approvaziun da l'inspecturat cumpetent. En quests cas èsi da ponderar exactamain, sch'ina assegnaziun a la classa pitschna na fiss betg la furma pli adattada.

4. Mesiras da promoziun sustegnidas dal chantun en il sector da las scolas e scolinas			
	promoziun en la lingua d'instrucziun	classas pitschnas integradas	mesiras pedagogic-terapeuticas *)
situaziun da partenza	da lingua estra	impediment d'emprender complex	flaivlezza da la prestaziun parziala en lingua e/u matematica
dimensiun da las mesiras	ca. 2 - 10 lecziuns/emna	ca. 4 - 12 lecziuns/emna	ca. 1 - 3 lecziuns/emna
basa legala	art. 18 lescha da scola	art. 26 ss. lescha da scola ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas	art. 29 lescha per impedids disposiziuns executivas
dumonda	persunas d'instrucziun	persunas autorisadas d'educar/ persunas d'instrucziun/medis da scola/cussegladers da scola e d'educaziun	cussegladers da scola e d'educaziun/logopedas/ servetsch psicologic da scola
decisiun d'assegnaziun	cussegl da scola	cussegl da scola	post d'AI/ departament d'educaziun
portaders	vischnancas/corporaziun da vischnancas/circul	vischnancas/corporaziun da vischnancas/circul	vischnancas/corporaziun da vischnancas/servetsch da pedagogia curativa/lieus da tractament
finanziaziun	vischnancas/chantun	vischnancas/chantun	AI/chantun/en secturs parzials vischnancas
persunas d'instrucziun	persunas d'instrucziun per la lingua d'instrucziun	pedagogas curativas/ pedagogs curativs/persunas spezialisadas	terapeutas/terapeuts
cussegliaziun/surveglianza	cussegl da scola/inspecturats	cussegl da scola/inspecturats/SPS	cussegl da scola/inspecturats/SPS

*) **Mesiras pedagogic-terapeuticas:** mesiras da l'educaziun prescolara, terapia da la psicomotorica, instrucziun logopedica, promoziun accumpagnanta a la scola (terapia da legastenia/discalculia), mesiras per l'integraziun d'uffants impedids da l'udida, mesiras per l'integraziun d'uffants impedids da la vesida

5. Ordinaziun davart l'organisaziun da classas pitschnas

sa basond sin l'art. 27 al. 3 da la lescha davart las scolas popularas dal chantun Grischun (lescha da scola)
relaschada da la regenza ils 6 da mars 2001

I. Disposiziuns generalas

Art. 1

¹ Scolas e scolaras cun difficultads en scola ston vegnir promovids en emprima lingua en lur classas da referiment. Sch'ellas u sch'els na chattan là betg ina promoziun che correspunda a lur talents pon ellas u els vegnir sustegnids en lur svilup persunal, emoziunal, social e cognitiv tranter auter en ina classa pitschna. Princip e finamira

² Scolas e scolaras cun in svilup retardà, cun disturbis da cumportament u d'emprender u cun impediments d'emprender en classas pitschnas ston vegnir promovids cun la finamira d'als integrar en la scola primara, reala u secundara.

Art. 2

Ils purtaders pon manar classas pitschnas en ina furma integrativa u separativa sco classas d'introducziun, da promoziun u sco classas auxiliaras. Cumbinaziuns da questas furmas èn pussaivlas. Furmas

Art. 3

¹ Las persunas cun la pussanza dals geniturs, las persunas d'instrucziun, la media da scola u il medi da scola sco er il servetsch psicologic da scola pon proponer al cussegl da scola d'assegnar in uffant cun in svilup retardà, cun disturbis da cumportament u d'emprender u cun impediments d'emprender en ina classa pitschna. Assegnaziun
d'uffants cun
impediments
d'emprender

² Il cussegl da scola decida suenter avair tadlà las persunas cun la pussanza dals geniturs e las persunas d'instrucziun da l'uffant sco er sin basa d'ina expertisa dal servetsch psicologic da scola davart l'assegnaziun da l'uffant en ina classa pitschna e davart la dimensiun da l'instrucziun.

³ L'assegnaziun d'in uffant en ina classa pitschna che vegn manada en moda separativa po succeder senza dumandar in'expertisa dal servetsch psicologic da scola, sche las persunas cun la pussanza dals geniturs e las persunas d'instrucziun èn d'accordas cun l'assegnaziun.

Art. 4

aboli

Art. 5

¹ Las personas cun la pussanza dals geniturs u las personas d'instrucziun pon far la dumonda al cussegl da scola da laschar midar l'uffant tip da scola u d'al integrar en in auter tip da scola.

² Il cussegl da scola decida sin basa dal rapport da la persona d'instrucziun e suenter avair tadlà las personas cun la pussanza dals geniturs. En cas da dubi dumonda el in'expertisa dal servetsch psicologic da scola.

Midada u integraziun

II. Scolaziun en classas pitschnas**Art. 6**

¹ Classas pitschnas che vegnan manadas en moda separativa servan oravant tut a la scolaziun d'uffants cun in svilup retardà considerabel, cun disturbis da cumportament u d'emprender u cun impediments d'emprender considerabels.

² Ina instrucziun cuminaivla en singuls roms da scolaras e scolaras da classas pitschnas che vegnan manadas en moda separativa cun scolaras e scolaras da scolas primaras, realas u secundaras è pussaivla en singuls cas ed en cunvegnientscha cun las personas d'instrucziun pertutgadas e cun il cussegl da scola cumpetent

Classas pitschnas separativas

Art. 7

¹ Classas pitschnas che vegnan manadas en moda integrativa servan a la scolaziun d'uffants cun in svilup retardà considerabel, cun disturbis da cumportament u d'emprender e cun impediments d'emprender considerabels.

² Ina instrucziun individuala po mo vegnir dada, sch'il furmar gruppas d'emprender n'è betg pussaivel u raschunaivel pervi dal dumber u pervi da la vegliadetgna u sche l'instrucziun individuala è urgentamain inditgada ord motivs pedagogics. Da princip succeda l'instrucziun en gruppas da promoziun. Quellas cumpiglian per regla dus fin sis uffants.

Classas pitschnas integradas

Art. 8

¹ Las disposiziuns davart ils roms d'instrucziun, davart il dumber da las lecziuns e davart ils uraris da la scola primara, reala e secundara valan conform al senn per las classas pitschnas.

² Sin dumonda dal cussegl da scola po l'inspecturat adattar a la situaziun concreta tant il temp d'instrucziun emnil sco er ils uraris per classas pitschnas u per singulas scolaras u per singuls scolaras.

Roms d'instrucziun, uraris

Art. 9

Per manar classas pitschnas po vegnir fatg diever da la cussegliaziun da l'inspecturat e dal servetsch psicologic da scola.

Cussegliaziun e collavuraziun

Art. 10

Las disposiziuns da la legislaziun chantunala da scola davart giudicament, attestat e promoziun vegnan applitgadas conform al senn, e quai resguardond la situaziun da l'uffant.

Giudicament, attestat, promoziun

III. Persunas d'instrucziun

Art. 11

aboli

Art. 12

L'organisaziun e la realisaziun da curs per la furmaziun supplementara da persunas d'instrucziun da classas pitschnas suttastattan a la furmaziun supplementara da magistras e magisters dal chantun Grischun.

Furmaziun
supplementara

IV.

aboli

Art. 13

aboli

Art. 14

aboli

Art. 15

aboli

Art. 16

aboli

V. Disposiziuns finalas

Art. 17

Il departament po relaschar directivas areguard las classas pitschnas. Quellas pertutgan oravant tut las modalitads da concepziun e d'instrucziun da classas pitschnas separativas ed integradas, la collavuraziun tranter purtaders, expertas ed experts e persunas cun la pussanza dals geniturs, las incumbensas spezialas da persunas d'instrucziun da las classas da referenza e da las persunas d'instrucziun per l'instrucziun da classas pitschnas integradas.

Directivas dal
departament

Art. 17a

¹ Ils programs per scholaras primaras e per scholars primars en il center da promoziun, cun ils quals ins ha cumenzà avant l'onn da scola 2004/2005, sa drizzan tenor il dretg vertent.

² Questa regulaziun transitoria vegn messa ord vigur ils 30 da zercladur 2008.

Disposiziun
transitoria,
promoziun d'uffants
talentads

Art. 18

L'ordinaziun preschenta entra en vigur il 1. d'avust 2001.

Entrada en vigur